

STATUL MAJOR AL APĂRĂRII REALISM ȘI MODERNITATE

Considerat a fi dintotdeauna organismul superior de concepție și comandă al Armatei Române, Statul Major al Apărării a avut și are, prin atribuții legal consemnate, un rol esențial în pregătirea armatei și a națiunii române pentru apărare. De la înființare, Statul Major al Apărării sau Marele Stat Major, cum a fost denumit în trecut (S.M.Ap./M.St.M.), este un organism cu activitate permanentă subordonat Ministerului Apărării Naționale (Ministerul de Război sau Ministerul Forțelor Armate).

Acesta și-a desfășurat activitatea în baza legilor de organizare a Ministerului Apărării, precum și a legilor și regulamentelor serviciului de stat major, dovedind realism și adaptabilitate în deciziile adoptate, dar și receptivitate la experiențele, tendințele și curente moderne ale epocii istorice. Structura de forțe a Armatei României, pentru îndeplinirea misiunilor și sarcinilor specifice, este definită din punct de vedere organizațional, operațional și acțional.

Din punct de vedere organizatoric, Armata României este compusă din: forțe terestre, forțe aeriene și forțe navale, forțe pentru sprijin de luptă, forțe pentru sprijin logistic, forțe pentru operații speciale, forțe pentru apărare cibernetică și altele. Toate aceste forțe sunt conduse la nivel militar de către Statul Major al Apărării. Pentru formarea unei imagini mai largi despre structura de comandă pe timp de pace, conducerea apărării naționale se exercită de către autoritățile constituționale ale statului, pe trei niveluri: politic, politico-militar și militar. Astfel, la nivel politic, conducerea apărării naționale se exercită de către Președintele României, Parlamentul României, Consiliul Suprem de Apărare a Țării (CSAT) și Guvernul României, la nivel politico-militar, conducerea Armatei României se exercită de către ministrul apărării naționale, iar la nivel militar, conducerea structurii de forțe a Armatei României se exercită de către șeful Statului Major al Apărării. Această structură de comandă asigură conducerea Armatei României pe timp de pace, la instituirea stării de asediu, declararea stării de mobilizare și/sau a stării de război sau pentru rezolvarea misiunilor în caz de urgențe civile.

Aceasta este aplicabilă atât pentru conducerea forțelor în misiuni de apărare națională, cât și pentru conectarea la un comandament aliat dislocat pe teritoriul național sau în afara acestuia, realizarea planificării, organizării, execuției și controlului într-un sistem integrat, logic și coerent, conform Concepției de conducere a Forțelor Armate ale României. Primele structuri militare cu atribuții de stat major au apărut în 1831, sub denumirea de „Ștabul Oștirii”, al cărui șef era ajutorul domnitorului în conducerea treburilor ostășești. Atribuțiile acestui organism erau „construirea și formarea oastei, aplicarea regulamentului, administrație, recrutare și echipare”.

După înfăptuirea actului Unirii în anul 1859, domnitorul Alexandru Ioan Cuza a luat măsuri pentru crearea unui organ superior de conducere a instrucției ostășești. Astfel, prin „Înaltul Ordin de Zi nr. 83” din 12 noiembrie 1859, a fost înființat un Corp de stat major general al Armatei Principatelor Unite, subordonat în atribuțiile sale Ministerelor de Război, existente în fiecare principat. Un alt moment important în istoria organismului militar de conducere a fost în 6 aprilie 1877, odată cu mobilizarea armatei române, când prin „Înaltul Decret nr. 491”, a fost înființat Marele Cartier General, cu atribuții în conducerea operațiunilor militare. Ca urmare a experienței acumulate în timpul Războiului de Independență, prin legea din 10 iulie 1878 s-a creat un Consiliu Superior al Armatei, în compunerea căruia se afla și un Șef al Statului Major al Armatei.

În 29 noiembrie 1882, prin „Înaltul Decret nr. 2945” au fost stabilite structura și atribuțiile organismului de conducere militară, redenumit Marele Stat Major. Aflat în subordinea Ministerului de Război, acesta urma să se ocupe cu „studiul chestiunilor de organizare militară, studiul și pregătirea lucrărilor relative la război și studiul forțelor militare a diferitelor state”. Pe perioada neutralității (1914-1916), Marele Stat Major Român a întreprins o amplă și variată activitate de pregătire a intrării țării și armatei în luptă.

După intrarea României în război, Marele Stat Major s-a împărțit în Marele Cartier General, organ superior de concepție și conducere a operațiilor, depinzând direct și imediat de comandamentul de căpetenie (Regele Ferdinand I) și, respectiv, Marele Stat Major - partea sedentară, subordonat Ministerului de Război, cu atribuții în interiorul țării, în problemele privind recrutarea și mobilizarea efectivelor, precum și mobilizarea economică. În perioada interbelică S.M.G./M.St.M. a funcționat sub denumirea de Marele Stat Major fiind, în cea mai mare parte a timpului, structurat pe 3-4 diviziuni, cu 8-11 secții și alte structuri militare reprezentative, precum Secretariatul Consiliului Superior al Apărării Țării, Școala Superioară de Război, Serviciul Istoric, Institutul Geografic Militar, Revista „România Militară”, Muzeul Militar ș.a. În ziua de 21 iunie 1941 a luat ființă Marele Cartier General.

Eșalonul I al acestuia s-a deplasat în zona de operații, iar Eșalonul II și-a desfășurat activitatea la București. La 2 august 1941, Marele Cartier General - Eșalonul II a luat denumirea de Marele Stat Major - Partea Sedentară. La 30 ianuarie 1943, Marele Cartier General este contopit cu Marele Stat Major - Partea Sedentară sub denumirea de Marele Stat Major. La 24 august 1944, ca urmare a noilor circumstanțe cauzate de ruperea alianței României cu Germania, Eșalonul înaintat al Marelui Stat Major a fost desființat, ca și detașamentele de legătură pe lângă comandamentele germane. După încetarea operațiunilor militare au fost adoptate o serie de acte normative care au reglementat organizarea și funcționarea Ministerului de Război (Legea nr. 452 din 15.06.1946 și Legea nr. 205 din 24 iunie 1947), în care erau detaliate activitatea și atribuțiile Marelui Stat Major.

Acest organism al Armatei Române a continuat să funcționeze, e drept obstrucționat într-o mare măsură în perioada anilor 1950, atribuțiile Marelui Stat Major amplificându-se în domeniul apărării naționale, mai ales după anul 1968. Anul 1968 a reprezentat momentul de referință al definirii politicii interne și externe pe care România a adoptat-o față de Tratatul de la Varșovia și care a reprezentat cadrul în care armata și celelalte componente ale sistemului național de apărare și-au desfășurat activitatea.

Poziția fermă a României de condamnare a invadării Cehoslovaciei impunea și adoptarea rapidă a unui dispozitiv adecvat situației dificile în care se găsea țara. Marele Stat Major, fiind structura responsabilă cu planificarea și conducerea apărării României, a elaborat concepția apărării țării, păstrându-se cel mai strict secret asupra acesteia. Măsurile prevăzute vizau îndeosebi principalele direcții operative de care depindeau stabilitatea apărării și suportarea șocului inițial al agresiunii. În mod corespunzător, au fost stabilite forțele și mijloacele necesare, misiunile acestora și organizarea conducerii lor. Momentul a avut mari implicații în elaborarea ulterioară a doctrinei militare naționale, ce avea să se consolideze în următorii ani având la bază câteva concepte. În anul 1972 a fost adoptată Legea nr. 14 privind organizarea apărării naționale, la elaborarea căreia un rol esențial l-a avut Marele Stat Major. Ea stabilea orientările generale de ordin politic și social, principiile organizării și funcționării sistemului apărării naționale, forțele și mijloacele destinate, atribuțiile ce reveneau organelor de stat, centrale și locale, în domeniul apărării. În deceniul opt al secolului trecut au început să se evidențieze și în armată efectele negative ale orientării, pe plan național, a întregului efort economic în direcția dezvoltării autarhice, ale exagerării în evaluarea pozitivă a rezultatelor și a plății în termen scurt a datoriilor externe.

După anul 1990, Marele Stat Major (din 1994 redenumit Statul Major General) a urmărit cu consecvență obiectivul transformării Armatei României într-o structură militară modernă, bine echipată și instruită, capabilă să-și îndeplinească atribuțiile, atât în vederea asigurării securității teritoriului național, cât și în cadrul NATO sau a unor misiuni militare internaționale. Obiectivul general a fost realizarea unei armate de dimensiuni optime, în măsură să servească eficient interesele de securitate națională și să participe la eforturile de asigurare a securității cooperative, obiectiv ce presupune și atingerea unor deziderate cum ar fi: un nou cadru legislativ, specific domeniului apărării, separarea atributelor politice de cele militare la nivelul conducerii centrale a armatei; asigurarea controlului democratic al societății civile asupra armatei; modernizarea structurii organizatorice și a înzestrării armatei; simplificarea acțiunii de conducere a trupelor; perfecționarea sistemului de trecere a armatei de la starea de pace la starea de război; realizarea unui sistem viabil de perfecționare a pregătirii cadrelor militare active și în rezervă; restructurarea și modernizarea învățământului militar; modernizarea instruirii gradaților și soldaților activi și în rezervă; realizarea unui nou sistem educațional, bazat pe profunde sentimente patriotice, devotament și spirit de sacrificiu pentru apărarea țării; asigurarea unor condiții de viață și muncă decente; restructurarea și amplificarea relațiilor de colaborare cu celelalte armate.

Pentru a adapta cadrul legislativ noilor realități, în 2006 a fost adoptată Legea nr. 346 privind funcționarea și organizarea Ministerului Apărării Naționale. În ceea ce privește Statul Major

General, el își conservă atribuțiile, la capitolul IV, articolul 12 precizându-se că „Statul Major General asigură, conform legii, conducerea, organizarea planificarea și operaționalizarea forțelor, ridicarea graduală a capacității de luptă și mobilizarea armatei, conducerea operațiilor întrunite, antrenarea comandamentelor și trupelor, pregătirea de bază și de specialitate a personalului militar în activitate și în rezervă, managementul carierei individuale a personalului militar, planificarea armamentelor, standardizarea în domeniul militar, implementarea sistemului comandă, control, comunicații, computere, recunoaștere, logistică și infrastructură, desfășurarea relațiilor militare internaționale, asistența religioasă în Ministerul Apărării și încheierea înțelegerilor tehnice cu armatele altor state, promovează valorile specifice culturii militare și de educație civică”. În vederea îndeplinirii misiunii sale generale, precum și a sarcinilor specifice, Statul Major General, împreună cu structura de forțe din subordine, a întreprins o serie de acțiuni care au vizat, pe de o parte, asigurarea capacității de reacție imediată și de intervenție pentru îndeplinirea misiunilor specifice la nivel național și, pe de altă parte, îndeplinirea angajamentelor militare asumate de statul român în cadrul NATO, UE și al altor organisme și organizații internaționale. La 158 de ani de la înființare, Statul Major General trece printr-un proces de restructurare.

Instituția primește noi domenii de responsabilitate, își schimbă structura, atribuțiile, devenind un sistem funcțional robust, capabil să planifice, coordoneze și conducă răspunsul la amenințările de securitate și să îndeplinească angajamentele militare asumate de România față de NATO, UE și alte organizații internaționale. Mai mult, anul 2017 aduce și o schimbare de denumire, Statul Major General transformându-se în Statul Major al Apărării, în baza Legii nr.167 din același an. În prezent, prin structura sa suplă și eficientă, Statul Major al Apărării, dispunând de un corp de cadre cu înaltă expertiză și experiență în funcții de comandă și concepție, este pivotul central în domeniile planificării, organizării, operaționalizării și conducerii structurii de forțe. Subordonat nemijlocit Ministerului Apărării Naționale, Statul Major al Apărării se dovedește, în prezent, o structură modernă, capabilă să intervină eficient în cadrul sau în afara teritoriului național.

ROMANA

Col. (r) Antonio Marinescu

*Independența
prin Cultură*